

मरुद्गणोपेतं । वृषभं जलस्य वर्षितारं । वावृधानं संहितायां दीर्घः वर्धते कामान्वर्धयति वा ववृधानस्तम् बहुलं हृन्दसीति [पा० २.४.७६.] वर्धतेः शानचि जुहोत्यादिवेन श्रुः श्लाविति [पा० ६.१.१०.] द्वित्वम् । अकवारिम् कुत्सिता अरयो यस्य स कवारिः न कवारिरकवारिस्तम् यस्य शत्रवोऽप्यकुत्सिता वृत्रादयः यदा अकुत्सितमियर्ति ऐश्वर्यं प्राप्नोतीत्यकवारिस्तम् उत्कृष्टैश्वर्यम् । दिव्यं दिवि भवं द्युलोकस्थम् । शासं शास्तीति शासः पचाद्यच् शासितारं दुष्टानां यदा शासनं शासस्तद्वत्तम् अर्शआदित्वादच् प्रशासनवत्तम् । विश्वासाहम् विश्वं पालयितुं सहते स विश्वसाह् तम् अनलसमित्यर्थः भजसहवहामिति (31.) विष्णु यदा सहतिरभिभवार्थः स्वधर्मच्युतस्य विश्वस्य सर्वस्याभिभवितारम् । नूतनाय अवसे नवीनाय पालनाय इदानींतनयजमानरक्षणाय उग्रमुदूर्णवज्रम् । सहोदाम् सहो बलं ददाति सहोदास्तम् द्विप् बलप्रदम् ॥ उपयाम एष ते एतद्यजुर्द्वयं व्याख्यातम् ॥ तृतीयं मरुत्वतीयमाह । का० [१०.३.३.] ऋतुपत्रिणा मरुत्वतीयग्रहणमुपयामगृहीतोऽसि मरुतां त्रौजसऽइति । कुण्ठमरुत्वतीयोऽयम् (32.) ॥ मरुत्वदेवत्यं यजुः । हे मरुत्वतीय ग्रह मरुतां देवानामोजसे बलाय वा त्वां गृह्णामीति शेषः । ओज इति बलनाम [निघ०] स त्वमुपयामेन गृहीतोऽसि स्वबलं निधायेन्द्रं प्रत्यागता मरुतोऽग्नेन ग्रहेण गृहीतेन सबला जाता इति भावः ॥३६॥

XX. a. सजोषा इन्द्र सगणो मरुद्भिः सोमं पिब वृत्रहा शूर विद्वान् ।

जहि शत्रूंश्चरप मृधो नुदस्वायामयं कृणुहि विश्वतो नः ॥

b. उ० सीन्द्राय वा मरुत्वते । c. एष ते योनिरिन्द्राय वा मरुत्वते ॥३७॥

सजोषा इन्द्रेति [३७.] मरुतां इन्द्रेति [३८.] ऋद्वयस्य सोपयामस्य मरुत्वतीयग्रहणे एव विनियोगः वाचःस्तोमे वाचस्तोमाश्चत्वार इति कात्यायनोक्तेः [२२.६.२४.] मरुतां इन्द्रेति मरुत्वतीयमित्याश्चलायनोक्तेश्च ॥ हे इन्द्र हे शूर वीर त्वं सोमं पिब किम्भूतस्त्वं सजोषाः जुषी प्रीतिसेवनयोः जोषणं जोषः प्रीतिः असुन्प्रत्ययः तेन सह वर्तमानः संतुष्टः मरुद्भिः कृत्वा सगणः सपरिवारः मरुद्गणसहित इत्यर्थः । वृत्रहा वृत्रं दैत्यं हृतीति अग्नेन सोमपानेन वृत्रं हृनिष्यसीत्य-